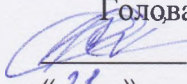


Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Екології та техногенної безпеки» (№ 106)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 2
 Д. М. Крицький
«31» 08 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологічна етика

Галузь знань: Усі галузі знань НМК 2

Спеціальність: Усі спеціальності НМК 2

Освітня програма: Усі освітні програми НМК 2

Форма навчання: денна

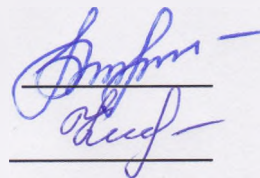
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

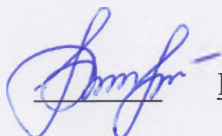
Розробники: Кручина В. В. завідувач кафедрою, к.т.н., доц.

Клеєвська В. Л., старший викладач



Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Екології та техногенної безпеки (№ 106)

Завідувач кафедри к.т.н. доцент



В. В. Кручина

1. Загальна інформація про викладача



Клеєвська Валерія Леонідівна, старший викладач. З 2004 з року викладає в університеті наступні дисципліни:

- безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист;
- екологічна безпека;
- метеорологія та кліматологія;
- радіаційна екологія;
- нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище.

Напрями наукових досліджень: забезпечення безпечного функціонування людини в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, прогнозування екологічних та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредитів ЄКТС (150 годин), у тому числі аудиторних – 64 годин, самостійної роботи здобувачів – 86 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекції, семінарські заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – базові знання з географії, історії, фізики, хімії, біології.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Формування у студентів здатності творчо мислити, набуття і поглиблення їх знань щодо еколого-етичних проблем суспільства в минулому і в теперішній час.

Завдання

Набуття студентами системних, комплексних знань з питань охорони навколишнього природного середовища, екологічної етики, досягнення сталого розвитку суспільства та практичних навичок застосування вказаних знань; формування та розвиток культури етичного мислення, моральних почуттів, моральної самосвідомості людини.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

- здатність до використання знань і умінь в сфері екологічної етики у відносинах з контрагентами та під час обробки джерел інформації;
- здатність до колективних дій та організації взаємодії в колективі з урахуванням принципів екологічної етики;

– здатність розв’язувати широке коло екологічних проблем і задач з урахуванням засад екологічної етики.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувач будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він зможе:

- розробляти і управляти проектами з екології, оцінювати і забезпечувати якість робіт;
- брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Екологічна етика. Теоретичні та практичні аспекти.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Екологічна етика як різновид прикладної етики. Екологічна культура, поняття, сучасний стан. Роль етики у розв’язанні сучасних екологічних проблем.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Сучасні еколого-етичні проблеми людства.

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття глобальних проблем і усвідомлення екологічної проблеми як глобальної. Наукова і суспільна діяльність Римського клубу: пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Сучасна еколого-етична ситуація в Україні.

- *Семінарське заняття: Сучасна еколого-етична ситуація в світі.*
- *Обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Діяльність Римського клубу та інших міжнародних організацій щодо запобігання екологічній катастрофі.

Тема 3. Історія виникнення і становлення екологічної етики.

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Розвиток екологічної етики в давні часи. Становлення екологічної етики та відображення екологічних тенденцій в культурі та літературі західних та східних країн. Розвиток екологічної етики в Європі.

- *Семінарське заняття: Відображення екологічних тенденцій в культурі.*
- *Обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Відображення екологічних тенденцій в культурі.

Тема 4. Концепції і напрямки в екологічній етиці.

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

Екоцентристські моделі екологічної етики. Біоцентричні моделі екологічної етики. Екобіоцентричні моделі екологічної етики. Етика дикої природи як радикальний напрямок екологічної етики. Екоетичний ідеал.

- *Семінарське заняття: Моделі екологічної етики.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Моделі екологічної етики.

Тема 5. Теоретичні основи екологічної етики.

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

Цінності природи. Внутрішня (абсолютна, справжня, уроджена, невід'ємна, властива) цінність (гідність, самоцінність). Зовнішні (інструментальні цінності). Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.

- *Семінарське заняття: Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Цінності природи.

Тема 6. Екологічна етика і природоохоронна естетика.

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

Екологічна етика і природоохоронна естетика. Екологічна етика проти аматорського полювання. Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами в наукових дослідженнях і навчальному процесі. Шляхи популяризації екологічної етики.

- *Семінарське заняття: Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Шляхи популяризації екологічної етики.

Тема 7. Екологічна етика і народні традиції.

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

Екологічна етика і народні традиції. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.

- *Семінарське заняття: Народні традиції захисту дикої природи.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Народні традиції захисту дикої природи.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 8. Екологічна етика і релігія.

- *Форма занять: лекція, семінарські заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу. Принцип неворожого ставлення до тварин (індуїзм, буддизм, джайнізм, піфагореїзм). Регламентація поводження з тваринами у Старому (Ветхому) Завіті. Антропоцентризм Нового Завіту. Традиції антропоцентризму і біоцентризму в західних наукових думках.

- *Семінарське заняття: Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Відображення екологічної етики в релігіях світу і в науковій думці.

Тема 9. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.

- *Форма занять: лекція, семінарські заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

Охорона дикої природи – дія доброчинності. Дика природа: права на свободу та існування. Дика природа – витвір Всевишнього і священний простір. Захист дикої природи – обов'язок і моральна відповідальність перед поколіннями.

- *Семінарське заняття: Моральні і релігійні мотиви захисту дикої природи.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Мотиви захисту дикої природи.

Тема 10. Прикладні аспекти екологічної етики.

- *Форма занять: лекція, семінарські заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

Загальні екоетичні принципи відношення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екоцентричні принципи ставлення до природи: Принцип неспричинення шкоди чи збитків жодній істоті в навколишньому природному середовищі або екосистемі. Принцип невтручання. Етичні принципи заповідної справи. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього.

- *Семінарське заняття: Екоцентричні принципи ставлення до природи.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Загальні екоетичні принципи ставлення до природи.

Тема 11. Антропоцентризм та екобіоцентризм.

- *Форма занять: лекція, семінарські заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

Витоки антропоцентризму. Природоохоронна неспроможність антропоцентризму. Економічна користь. Екологічна користь. Естетична користь. Критика ідеї ноосфери.

- *Семінарське заняття: Баланс економічної, екологічної та естетичної користі.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Антропоцентризм та екобіоцентризм.

Тема 12. Права природи.

- *Форма занять: лекція, семінарські заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

Права природи, історія. Обґрунтування прав природи. Критика ідеї прав природи. Юридична практика захисту прав природи.

- *Семінарське заняття: Права природи.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):*

відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Права природи.

Тема 13. Міжнародні природоохоронні організації.

- *Форма занять: лекція, семінарські заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Зооохоронні організації в Україні та в країнах світу. Зарубіжні громадські об'єднання екологічного спрямування, їх роль у розвитку екологічної етики та практична діяльність.

- *Семінарське заняття: природоохоронні організації в Україні і в світі..*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Міжнародна природоохоронна діяльність.

Тема 14. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження.

- *Форма занять: лекція, семінарські заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Нормативно-правове регулювання захисту тварин від жорстокого поводження. Основні принципи захисту тварин від жорстокого поводження. Заборона пропаганди жорстокого поводження з тваринами. Виховання гуманного ставлення до тварин.

- *Семінарське заняття: Нормативно-правові акти в сфері захисту тварин від жорстокого поводження.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Захист тварин від жорстокого поводження.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачено навчальним планом.

6. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій (пояснень, розповідей, навчальних дискусій), семінарських занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів (методичні посібники).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Участь у семінарських заняттях, виконання завдань	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Участь у семінарських заняттях, виконання завдань	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...25	1	0...25
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Іспит проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 2 теоретичних питань (кожне з питань оцінюється в 50 балів).

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати всі семінарські заняття. Вміти самостійно аналізувати еколого-етичні проблеми суспільства.

Добре (75-89) – твердо знати основні теми, виконати усі завдання. Відпрацювати всі семінарські заняття. Знати основні принципи сталого розвитку суспільства і шляхи його досягнення.

Відмінно (90-100) – здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

11. Рекомендована література

Базова

1. Березюк, Д. О. Екологічна етика: навч. посіб. / Д. О. Березюк, М. С. Мальований та інші. – Львів: БаК, 2010. – 268 с.

2. Борецько, В. Є. Екологічна етика: навч. посіб. / В. Є. Борецько, А. В. Подобайло. – К.: Фітосоціоцентр, 2004. – 116 с.

3. Концепції сучасного природокористування: навч. посіб./ укладач І. В. Кібеч.– Чернівці , 2009.– 71 с.

4. Швалб, Ю. М. Еколого-психологічні чинники сучасного способу життя : монографія /Ю. М. Швалб. – Київ : Пед. думка, 2008. – 276 с.

5. Мельник, Л. Г. Економіка природних ресурсів: навч. посіб. / Л. Г. Мельник. – Суми : Університетська книга, 2010. – 346 с.

Допоміжна

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 08.02.2006 р. № 2707-IV. Урядовий кур'єр, 2009 р., квітень. Ст. 170.

2. Закон України «Про основні напрями державної політики у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів» від 01.04.2009 р. № 1221-VI. Відомості Верховної Ради України, 2009 р. № 21. С. 12.

3. Закон України «Про Червону книгу України» від 07.02.2002 р. № 434. Відомості Верховної Ради України, 2002 р. № 30. Ст. 201.

12. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
3. Міністерство захисту довкілля і природних ресурсів <http://www.mepr.gov.ua>